

Prilog

ZAČECI I RAZVOJ PARTIZANSKIH ODREDA I OMLADINSKE BRIGADE “J. VLAHOVIĆ”

Sisački Narodnooslobodilački partizanski odred

Uspostavom tzv. NDH na tlu Hrvatske, pod pokroviteljstvom okupatorskih njemačko-talijanskih fašističkih snaga, Hrvatska je organizirana kao ustaško-fašistička država. Uvođenjem fašizma i fašističkih rasnih zakona počeli su progoni na rasnoj, vjerskoj, nacionalnoj i ideološkoj osnovi. Život je postao opasan za stotine tisuća ljudi: Srba, Jevreja, Roma i boraca za radnička prava, sindikalnih aktivista i komunista.

Informiran o već počinjenim zločinima nad Židovima, Srbima i Romima i opasnostima koje su prijetile sisačkim komunistima i demokratski orijentiranim građanima, Okružni komitet KP za Sisak, potaknut smjernicama danim za sjednici CK KPH 10. travnja 1941. godine i na Majskom savjetovanju partijskih rukovodstava u Zagrebu, odlučio je 22. lipnja 1941. godine formirati Sisački NOP odred. To je i učinjeno u selu Žabno. Sisački NOP odred je bio prvi antifašistički partizanski odred na teritoriju Hrvatske i cijele porobljene Europe. On je početak stasanja sličnih partizanskih odreda širom Hrvatske. Prvi sastav Sisačkog NOP odreda činilo je 39 boraca, mahom sisačkih članova KPH, da bi već nakon mjesec dana narastao na 76 boraca. Tajnu bazu - logor - Odred je organizirao u Žabinjskoj šumi nedaleko Siska. Odred je odmah krenuo u borbene akcije. Među prvima bile su diverzije na željezničkoj pruzi između Siska i Grede, te Siska i Capraga. U isto vrijeme Odred je razorio telefonsko-telegrafске linije između Siska i Topolovca. Prilikom oružanog upada u selo Topolovac i Palanjek, Odred je zaplijenio 39 pušaka.

Učestale borbene aktivnosti Odreda zabrinule se neprijateljeve snage, pa je 20. rujna 1941. godine napao snage Odreda u šumi Zalukinja, Brezovica, Lukovica i Leklan u blizini Siska. Pod jakim pritiskom ustaško-domobranskih snaga, u jačini od 650 vojnika, Odred se povukao u pravcu Siska, a potom se prebacio preko Save između sela Crnca i Capraga, na Baniju - Banovinu, u rajon Samarice, gdje se povezo sa banijskim ustanicima. Na Baniji je u to vrijeme formiran Kalinski NOP odred, kasnije - Banijski partizanski bataljon.

Dan 22. lipnja, kad je 1941. godine formiran Sisački partizanski odred, prvi u Hrvatskoj republici, **Hrvatska slavi kao dan početka anti-fašističke borbe naroda Hrvatske i Državni je praznik.**

Žumberačko-pokupski NOP odred

Naredbom GŠ Hrvatske od 2. srpnja 1942. god. formiran je u Gornjem Sjeniĉaku na Kordunu, Źumberaĉko-pokupski NOP odred³³⁶ (Ź-PO). U njegov prvobitni sastav ušle su Źumberaĉka partizanska ĉeta, Proleterska ĉeta 1. kordunaškog NOP odreda i ĉeta "Kljuka", koja se do tada već proĉula po vrlo smjelim i odvaŹnim borbenim akcijama u Pokuplju. Na duŹnost komandanta postavljen je Slavko Klobuĉar Ćort, a za komesara Karlovĉanin, Boris Balaš.

Od Źumberaĉke i Proleterske ĉete, formiran je 1. bataljon Odreda s imenom "Josip Kraš", a ĉeta "Kljuka" sluŹila je kao jezgro za formiranje (20. kolovoza 1942.) 2. bataljona s nazivom "Slavko Klobuĉar" (ime dobio po prvom komandantu Ź-PO, poginulom prilikom pokreta iz Korduna na Źumberak).

Poĉetno brojno stanje bilo je 310 boraca. Borbeno podruĉje Ź-P odreda vrlo je prostrano, Źumberak, Pokuplje i Turopolje iskriŹano je prometnicama strateškog, operativnog i taktiĉkog znaĉaja, koje je neprijatelj osigurao brojnim uporištima i znaĉajnim pokretnim snagama, ukljuĉujući u to i kontrolu oklopnim vlakovima. U prvoj etapi Ź-PO je pod komandom Štaba II operativne zone, razbio više ustaško-domobranskih posada po većim selima širom Źumberka, oslobodivši u kolovozu i rujnu 1942. sela: Kalje, Sošice, Oštre, Stojdragu i druga naselja. Izveo je više uspješnih diverzija na prugama Zagreb-Karlovac i Zagreb-Sisak. Aktivno je suraĉivao sa 4. kordunaškom brigadom, prilikom njenog pokreta preko Pokuplja na Źumberak (napad na garnizon u Jastrebarskom kojom prilikom je osloboĉeno više od 700 djece iz ustaškog dječjeg logora). Kao reakcija na taj podvig, neprijatelj je poduzeo opseŹnu ofenzivu u kojoj su borci 4. kordunaške i Ź-PO, suraĉujući, vodili niz teških obrambenih borbi da bi se na kraju povukli, uz prihvrat slovenskih partizana, na teritorij Slovenije. Nakon izvlaĉenja iz borbi na Źumberaĉkim planinama, 4. kordunaška povukla se s većim brojem osloboĉene djece na Kordun a Ź-PO je nastavio suradnju sa slovenskim Krškim NOP odredom prilikom napada na uporišta u mjestima DolŹ, Gorenje, Novo Mesto, Sošice i druga.

U listopadu 1942. na Źumberak dolazi Prvi proleterski bataljon Hrvatske, a Ź-PO se odmah prikljuĉuje proleterima u suzbijanju naprijateljeve ofenzive na Źumberak s ciljem uništenja NOP-a na tom planinskom bastionu. U jeku Źestokih borbi, Prvi proleterski bataljon i Ź-PO, vješto su se probili kroz uske prostore napadne kolone neprijatelja i produŹili na jug, preko prometnica u Pokuplje i dalje preko Kupe u Gornji Sjeniĉak. Tu je 7. studenog 1942.god. formirana 13.proleterska NOU brigada "Josip Kraš".³³⁷ U njen sastav ušle su jedinice Ź-PO i 1. Proleterski

³³⁶ Vojna enciklopedija, knjiga 10, odrednica "Źumberaĉko-pokupski NOP odred", stranica 854.

³³⁷ Leksikon NOR i revolucija u Jugoslaviji 1941-1945. Izdanje IRO "Narodna knjiga", Beograd i IRO "Partizanska knjiga", Ljubljana, str. 1980.

bataljon Hrvatske. Novoformirana 13. proleterska, odmah je krenula na sjever - na Žumberak.

U međuvremenu, u Pokuplju je ponovno formirana nova četa "Ključka". Od te čete i područnih partizanskih jedinica na terenu Žumberka, ponovno je formiran Ž-PO (travanj 1943.). U početku je imao jedan bataljon da bi već u svibnju formirao i drugi bataljon. Tih dana Ž-PO je imao 324 borca. Ž-PO je u suradnji sa 13. proleterskom, učestvovao u mnogim teškim borbama zbog učestalih neprijateljevih ofenziva na slobodni teritorij Žumberka (područje Krašića, Vivodine, Sošica /srpanj/, kod Grede, Dubranca, Bukovščaka, Vukomeričkih Gorica /kolovoz/, kod Luga, Cerja).

Krajem 1943. T-PO imao je u svom sastavu četiri bataljona sa 770 boraca. Od 2. veljače 1944. Ž-PO, bori se u sastavu novoformirane 34. divizije 4. korpusa NOVJ. Osmog siječnja T-PO izdvojio je iz svog sastava jedan bataljon za formiranje NO brigade "Franjo Oguinac Seljo" (FOS).

Tada je promijenio i naziv u Žumberački NOP odred. Nakon toga redaju se nove i teške borbe protiv njemačkih i ustaško - domobranskih snaga u njihovim stalnim ofenzivama na područje Žumberka i Pokuplja s namjerom da unište narasli NO pokret. Žumberački NOP odred učestvovao je u teškim borbama u rajonu Globočica, Plešivica, Sv. Jana, Gregurić Breg, Cerje, Terhaj, Poljanica, Goljak, Slavetić...

Boreći se, Žumberački NOP odred, stalno je širio svoje redove. U travnju 1944. imao je u svom sastavu četiri bataljona sa 826 boraca. Svojom borbenašću upriličio je uvjete da preraste u viši oblik vojne organiziranosti pa je u cjelini poslužio za formiranje nove brigade u sastavu 34. divizije - Žumberačke NO brigade, što je ostvareno 27. kolovoza 1944. godine.

Karlovački NOP odred

17. travnja 1943.god., Odlukom GŠ Hrvatske i podnaredbom Štaba 1. korpusa, formiran je u Bosiljevu, Karlovački NOP odred. Jezgro Odreda činio je 5. bataljon 2. kordunaškog NOP odreda, čiji sastav su činile partizanske grupe s područja Severina, Ponikava i drugih sela, te borci tzv. Hrvatske "Leteće" i Ribničke čete, što su tokom 1942. operirale u slivu rijeka: Kupa, Dobra i Mrežnica i borci iz karlovačko-dugoreškog industrijskog bazena i drugih sela kotara koji su se prije toga borili u jedinicama 6. ličke i 8. kordunaške divizije. U borbenu aktivnost, Karlovački NOP odred poveo je Štab odreda u sastavu: Milan Rustenbeg, komandant, Furlan Herman, komesar i Rafko Tabor, pomoćnik komesara.

Teren između rijeka Kupa-Dobra-Mrežnica, bio je borbeni prostor na kojemu je Karlovački NOP odred (u početku samo jedan bataljon) izvršavao mnogobrojne vojne i političke zadatke u skladu sa osnovnom antifašističkom linijom KPJ i KPH, te naređenjima i uputstvima Štaba 1. kor-

pusa, (odnosno 4. korpusa), Okružnog, zatim i Kotarskog komiteta KPH i Okružnog (Kotarskog) NOO Karlovac, pomažući antifašistički pokret i štiteći njegove organizacije - KPH, SKOJ, USAOH, AFŽ, JNOF i organe narodne vlasti. Izvodeći borbene zadatke u navedenom slivu triju rijeka, od karlovačkih predgrađa, Ozlja, Jurovskog Broda do Severina i Ponikava, Odred je konstantno širio svoje borbene redove, pa je već u svibnju imao 250 boraca što je omogućilo formiranje drugog bataljona. U srpnju 1943. imao je 273 borca. Među njima bilo je 194 Hrvata, 72 Srbina, 3 Slovenca i po jedan Čeh i Rus. Time je Odred odrazio osnovnu liniju NOP-a, bratstvo i jedinstvo naroda. U svojim redovima Odred je imao, u kolovozu: 71 člana KPH, 14 kandidata i 58 članova SKOI-a.

Svojom borbenošću i umješnošću borbenih pokreta, održao se i u nekoliko opsežnih neprijateljevih ofenziva a naročito u izvedenoj (Talijani i ustaše) u svibnju 1943. Posebna aktivnost Odreda zabilježena je u danima kapitulacije Italije, rujna 1943., učešćem u zarobljavanju i razoružanju talijanskih jedinica u Generalskom Stolu, Dubravama, Bosiljevu... Tih dana formiran je i treći bataljon kao i Severinska četa. Prilivom novih boraca, Odred je do kraja listopada narastao na 599 boraca što je omogućilo formiranje i četvrtog bataljona.

Živom aktivnošću, vojnom i političkom, K-P odred je s uspjehom zaštitio razvoj i rad velikog broja organizacija NOP-a (oko 60 NO odbora, šest općinskih, dva kotarska NOO-a, Karlovac i Bosiljevo), te rad vojno-teritorijalnih organa, narodnog sudstva, itd.

Teritorij između rijeka Kupa-Dobra-Mrežnica pretvorio se tako u svojevrstan, od partizana kontroliran pojas, koji se poput prostranog prometnog koridora, čvrsto vezivao za slična područja u susjednoj Sloveniji, Gorskom kotaru, Kordunu, Žumberku, i s kojeg je ostvarena uska suradnja sa jedinicama na tim područjima. Na tom pojasu kovala se, u praksi, temeljna linija NOB-e: bratstvo i jedinstvo svih naroda i narodnosti.

Karlovački NOP odred izvodio je mnogobrojna, manja ili veća napadna ili obrambena borbena djelovanja u ponekad i vrlo teškim situacijama, izazvanim neprijateljevim vojnim akcijama na terenu karlovačkog kotara. Jedna od takvih akcija bio je opsežan ofenzivni napad njemačkih snaga u listopadu 1943., koji je Odred vrlo uspješno odbio. Sa tako uspješnim borbenim djelovanjem Odred je omogućio uvjete za prelazak na viši oblik vojnog organiziranja. Korak u tom pravcu poduzeo je Štab 4. korpusa te je Naredbom br. 4 od 27. veljače 1944.god. dao i obrazloženje: Pošto je poraslo brojno stanje Karlovačkog PO sa mobiliziranim ljudstvom (731), to se formira Karlovačka brigada koja će nositi naslov: Karlovačka brigada 8. divizije. Naredba je izvršena 5. ožujka 1944. u selu Hrašće.

Od ostataka Karlovačkog NOP odreda (90 boraca), odmah je formiran Drugi karlovački NOP odred, koji je, proširujući svoje redove (250 boraca, dva bataljona), nastavio borbena djelovanja usko surađujući sa

formiranom Karlovačkom brigadom i drugim brigadama što su dolazile na taj borbeni prostor iz Gorskog kotara, Korduna i Slovenije, sve do 2. svibnja 1944., kada je zajedno sa Karlovačkom brigadom ušao u sastav 34. divizije. Brigada je tada krenula preko Kupe na Žumberak, u susret ostalim jedinicama 34. divizije, a Drugi karlovački NOP odred ostao je i dalje djelovati na borbenom prostoru karlovačkog kotara sve do ponovnog susreta sa Karlovačkom udarnom brigadom,³³⁸ travnja 1945., na starom borbenom prostoru. Od tada brigada je u sastavu 34. divizije, imala je učešće u završnim operacijama za konačno oslobođenje i karlovačkog kraja i zemlje u cjelini, nastupajući na lijevom krilu Karlovačke grupe divizija 2. armije, općim pravcem: Bosiljevo, Netretić, Ozalj. Borci Drugog karlovačkog odreda popunili su tih dana redove Karlovačke udarne brigade.

Turopoljsko-posavski NOP odred

Osnovom Naređenja Štaba II operativne zone Hrvatske, formiran je 21. kolovoza 1943. u Posavini, Turopoljsko - posavski NOP odred (T-PO), a njegov prvobitni sastav činile su partizanske grupe s područja: Velika Gorica, Sisak i okolice, od kojih je nekoliko dana ranije formiran T-P bataljon, koji je ujedno bio i 1. bataljon Odreda u jačini od 150 boraca. Na čelo Odreda postavljeni su, u borbama provjereni partizanski borci i organizatori: Ivan Mladen na dužnost komandanta i Marijan Badel na dužnost komesara Odreda.

U sastavu II operativne zone Hrvatske, Odred je odmah krenuo u borbene akcije širom Turopolja, Posavine i Pokuplja, a povremeno i na žumberačkim gorama.

Uspjesima u borbama i političkim djelovanjem u narodu, Odred je dosta brzo širio svoje borbene redove, pa je sredinom rujna formirao 2. bataljon, u listopadu i 3., a u studenom 1943. i 4. bataljon. Tada je nastavio djelovati pod komandom Štaba Žumberačko - posavskog sektora, u čijem sastavu su bili i 16. omladinska brigada "Joža Vlahović", što je stigla iz Slavonije, poslije odlaska 13. proleterske brigade "Rade Končar" s područja Žumberka i Žumberačko-pokupski NOP odred (Ž-PO). Suradujući u mnogim akcijama koje je usmjeravao Štab Ž-P sektora, zabilježene su najvažnije: učešće u diverzijama na prugama i cestama Zagreb-Sisak i Zagreb-Jastrebarsko-Karlovac, napad na njemački brzi vlak kod Grede i napad na aerodrom Bakarje kod V. Gorice (studen), zarobljavanje domobranske posade u s. Sopnica oko 185 vojnika (prosinac), napad na aerodrom Kurilovec, kojom prilikom je zarobljeno 150 domobrana, 16 njemaca i oslobođeno 460 talijanskih zarobljenika.

³³⁸ Pukovnik Josip Lulik Pepo i dr. Đuro Zatezalo: "Karlovačka udarna brigada" HAK, Monografija - 6 1984, strana 60 Vojna enciklopedija, knj. 4. stranica 368.

Početkom siječnja 1944. brojno stanje Odreda naraslo je na tisuću boraca pa je Odred izdvojio iz svog sastava dva bataljona za formiranje brigade "Franjo Ogulinac Seljo" (FOS), što je i provedeno u Pokupskom Cerju, 8. siječnja 1944.god. Uskoro zatim u T-P odred u formiranju i treći bataljon.

Komandu nad brigadom "FOS" preuzeli su dotašnji rukovodioci Odreda: Ivan Mladen i Marijan Badel, a na čelo T-PO postavljeni su poznati partizanski rukovodioci: Milan Radović Čokara kao komandant i Franjo Snobl komesar.

U nastavku, od 30. siječnja 1944. god. T-PO je borbene zadatke izvršavao u sastavu 34. divizije. Zaredale su se mnogobrojne borbe: učestvovanje u okršajima protiv ustaških i njemačkih jedinica u širem rajonu Velike Gorice (veljača), kod D. Lomnice protiv njemačke 1. kozačke divizije i domobranskih snaga kod s. Guci, Kravarskog, Kramarića, Hasan-Brega, Jamnice... U kolovozu, T-PO opet pojačava brigadu "FOS" sa dva bataljona. Borci se ustrajno trude pa je T-PO i dalje širio svoje redove i u prosincu ponovno formirao treći bataljon.

Odlaskom glavnih snaga 34. divizije na jug preko Kupe, na borbeni teren oko Gline, a zatim na područje Slunja i dalje, T-PO je ostao i dalje štititi slobodni prostor Pokuplja, Turopolja i Posavine (od veljače 1945.) i u suradnji sa Posavskim NOP odredom 10. korpusa "zagrebačkog", učestvuje u raznim akcijama sračunatim na to da, uprkos odlasku glavnih snaga divizije, sačuva i održi sve organizacije NOP-a. Na tome ustrajava sve do 11. svibnja 1945. kada su borci T-PO otišli u popunu 34. divizije, koja se nakon karlovačke operacije opet našla na svom starom borbenom prostoru, Žumberku i Pokuplju.³³⁹

Samoborsko-jaskanski NOP odred

Formiran je Naredbom Štaba 4. korpusa NOVJ, sredinom rujna 1944. U njegov sastav ušli su borci s područja Samobora i Jastrebarskog. U početku je imao jedan bataljon (odred) od 201 borca. Dolaskom novih boraca, u listopadu, formiran je i drugi bataljon. Potreba za osnivanjem novog Odreda na ovom terenu, uvjetovana je pojavom Žumberačke brigade čiji je sastav činio cjelokupni Žumberački NOP odred. Formirani Odred ušao je u formacijski sastav 34. divizije i izvršavao zadatke pod njenom komandom. Teritorij na kojem je Odred borbeno djelovao, bili su rajoni samoborskog i plešivičkog gorja, jastrebarskog kotara te okoline južno od Zagreba. Djelujući borbeno na tom prostoru, usko je surađivao sa glavninom divizijskih snaga, kontrolirao i štitio slobodni teritorij, izvođeci razne borbene akcije kao što su:

³³⁹ Vojna enciklopedija, knjiga br. 10, stranice: 234, 844 i 845.

- postavljanje zasjeda s prepadima na manje kolone neprijatelja i uporišta;
- provođenje diverzantskih akcija duž važnih željezničkih i cestovnih prometnica što iz zagrebačke i samoborske regije vode na jug i jugozapad prema Karlovcu i Sisku;
- obilazak mnogih sela i zaselaka, djelujući politički, pomažući organizacije NOP-a i organa narodne vlasti i pri tome privlačiti u svoje redove nove borce.

Tako je djelovao sve do 10. veljače 1945., kada je Odred rasformiran. Njegovi borci popunili su borbene redove Žumberačke brigade u sastavu 34.divizije NOVJ.

Posavski NOP odred

Štab 10. korpusa “zagrebačkog” formirao je 29. veljače 1944. na području Dugog Sela, Posavski NOP odred. U njegov početni sastav ušle su jedna četa iz Zapadne grupe partizanskih odreda Hrvatske i jedna četa iz 32. zagorske divizije. Na dan formiranja, Odred je imao oko 100 boraca. Na čelo Odreda stao je, po junaštvu poznati partizan, Stjepan Bobinec Šumski.

Borbeno područje na kojem je Odred, u prvoj etapi djelovao, bilo je Prigorje, područje jugoistočno od Zagreba. Djeluje u diverzantskim pohodima na prugu Zagreb-Ivanić Grad-Kutina. 14. ožujka, Odred je ušao pod komandu Štaba istočne grupe partizanskih odreda Hrvatske. Taktička pozicija Posavskog NOP odreda u blizini zagrebačkog industrijskog bazena i okolice, bila je pogodna za prihvat novih boraca. To je omogućilo Odredu do kolovoza formirati tri bataljona. Jedan bataljon je uputio za popunu 33. hrvatske divizije, a jedan bataljon Odred je uputio za pojačanje Moslavačkog NOP odreda. Do studenog, Odred je opet narastao na 458 boraca, pa je bio u mogućnosti da ponovno formira dva bataljona. I nastavio je izvoditi razne akcije južno od Zagreba, što je izazvalo oštru reakciju neprijatelja naročito u rajonu s. Oborova, gdje je Odred pretrpio ozbiljne gubitke. U toj neravnopravnoj borbi poginuo je i komandant Odreda, Stjepan Bobinec Šumski, narodni heroj.

U drugoj etapi borbenih djelovanja, Posavski NOP odred, prebacio se preko Save i tamo ulazi u sastav 34. divizije radi djelovanja na području Posavine, Turopolja i Pokuplja. Na tom području usko surađuje sa T-P odredom. U to vrijeme glavnina 34. divizije odlazi sa ovog prostora na Baniju i Kordun, a zatim, u završnim operacijama, u borbu za oslobođenje Karlovca. Na novom borbenom području s uporištem na Vukomeričke gorice, a u suradnji sa T-P odredom, Posavski NOP odred izveo je veći broj zapaženih akcija protiv neprijateljevih snaga koje su u sve većem broju stizale, povlačeći se sa jugoslavenskog ratišta prema Zagrebu.

Vrlo zanačajne aktivnosti bile su: izviđanje, kontrola slobodne teritorije, očuvanje rada institucija narodne vlasti, zasjedne akcije, osiguranje transporta hrane iz Moslavine (Oborovo, Veleševac, Kravarsko) i dalje na Kordun. Posavski NOP odred u svibnju dočekuje i priključuje se napadnim kolonama Unske operativne grupa, u kršenju otpora na jugo-zapadnim prilazima Zagrebu i učestvuje u borbama za oslobođenje Zagreba, 8. svibnja 1945.³⁴⁰

Komandant Posavskog NOP odreda, poslao je svoj posljednji izvještaj Štabu 34. divizije iz oslobođenog Zagreba.

Šesnaesta Omladinska brigada “Joža Vlahović”

Formirana je 30. prosinca 1942. godine. U prvobitni sastav brigade ušli su po jedan bataljon iz 2. i 12. Slavonske brigade i Kalničkog NOP odreda. Imala je 750 boraca. Na čelu brigade, tokom NOB-e, izmijenjalo se više komandanata: Stanko Basarić, Dušan Corković, Đuro Dulić, Rade Knežević Tihi, Milan Popara Seljo, Cedomir Priča, Nikola Sužnjević i Bogumil Šepić kao i više komesara: Drago Bobetko Maga, Marijan Cvetković, Ivan Senjug Ujak i Alojz Tencer. 16. Omladinska brigada borila se u sastavu 12. Slavonske divizije na području Slavonije, Podravine, Bilogore, Moslavine, Posavine, čak i u Hrvatskom zagorju (borba za Lepoglavu). Učestvovala je u borbama kod Virovitice, Lukača, Špišić Bukovice, Velike Pisanice (Psunjsko-papučka operacija). Od studenog 1943. do svibnja 1944., bori se na borbenom prostoru Žumberka i Pokuplja u sastavu 34. divizije. Učestvuje u većem broju teških borbi tokom neprestanih neprijateljevih ofenzivnih napada na slobodni teritorij Žumberka (Krašić, Pribić, Beter, Plešivica, Prekrižje, Konjarić breg, Begovo Brdo i dr. mjesta) Uporedo učestvuje i u više diverzantskih operacija na prometnicama Zagreb-Karlovac.

Odlaskom sa Žumberka bori se na području Banije i Bjelovara. U srpnju 1944. ulazi u sastav 40. Slavonske divizije, vodeći borbe kod Grubišnog polja, Slavonske Požege, učestvuje u oslobođenju Pakraca, bori se i kod Našica. U završnim operacijama učestvuje u borbama za oslobođenje Slavonije, Moslavine i dalje na sjeverozapad - Hrvatskog Zagorja. Za mnogobrojne zasluge u borbama za oslobođenje zemlje odlikovana je ordenima ONO, OZN i OJB sa zlatnim vijencima.³⁴¹

³⁴⁰ Izvještaj Štaba PO, Štabu 34. divizije, o borbenim akcijama od 11 do 8. svibnja 1945. VII fond NOB, reg.br.58-3/3, kutija 1225.

³⁴¹ Leksikon “NOR i revolucija u Jugoslaviji 1941-1945.” Izdanje IRO “Narodna knjiga”, Beograd i IRO “Partizanska knjiga”, Ljubljana, 1980.